

УДК 331.108.43

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ ЗА РАХУНОК ПОКРАЩЕННЯ УМОВ ПРАЦІ

Кучер М. В.

Науковий керівник – Лемешев М. С. – доцент кафедри безпеки
життєдіяльності та педагогіки безпеки

Вінницький національний технічний університет

Економіка України в результаті аварій, травм, професійних захворювань щороку втрачає понад 1 млрд. грн. При цьому на виробництві травмується понад 23-25 тис. осіб, у тому числі 1200-1300 смертельно; понад 7 тис. працівників отримують профзахворювання; втрати робочого часу у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності, пов'язаної з виробничим травматизмом, досягають мільйонів людино-днів [1].

Покращення умов праці та впровадження заходів з охорони праці мають значний вплив на економічні та соціальні результати виробництва. Охорона праці є багатограним поняттям, під ним слід розуміти не тільки забезпечення безпеки працівників під час виконання ними службових обов'язків, воно охоплює різні заходи, серед яких варто виокремити профілактику професійних захворювань, організацію повноцінного відпочинку й харчування працівників під час робочих перерв, забезпечення їх необхідним спецодягом і гігієнічними засобами й навіть виконання соціальних пільг і гарантій [2-3].

Держава встановила лише мінімальні вимоги до розміру коштів, що роботодавець зобов'язаний спрямовувати на охорону праці. Зокрема для підприємств, незалежно від форм власності, або фізичних осіб, які використовують найману працю, витрати на охорону праці повинні становити не менше 0,5% від суми реалізованої продукції. Витрати на охорону праці для підприємств, що утримуються за рахунок бюджету, передбачаються в державному або місцевих бюджетах і становлять не

менше 0,2% від фонду оплати праці [4].

Особливе занепокоєння викликає стан охорони праці на малих підприємствах, де рівень травматизму значно вищий, ніж на підприємствах інших секторів економіки. Фахівці МОП підраховали, що економічні витрати, пов'язані з нещасними випадками, складають 1% світового валового національного продукту. На ці засоби орієнтовно, можна забезпечити харчування протягом року близько 75 млн. осіб [5].

Для покращення умов праці, виявлення небезпечних та шкідливих факторів необхідно вчасно проводити перевірку знань працівників, студентів використовуючи відповідні комп'ютерні програми з розробленими тестами для певної категорії працівників [6-7]

Крім своєчасної перевірки знань, необхідно проводити атестацію робочих місць відповідно до нормативних документів.

Атестація робочих місць за умовами праці – це процедура, що включає комплексну оцінку всього переліку чинників трудового процесу і середовища виробництва на предмет відповідності існуючих робочих місць таким критеріям: санітарним нормам і правилам; методиками виконання вимірювань; правилам пожежної безпеки та техніки безпеки; загальним стандартам.

Результати атестації за умовами праці є основою для вирішення питань надання пенсій за віком на пільгових умовах відповідно до Закону України "Про пенсійне забезпечення", інших пільг та компенсацій, а також розроблення і реалізації організаційних, технічних, економічних та соціальних заходів колективного договору щодо поліпшення умов трудової діяльності [8-9].

Перелік робочих місць, виробництв, робіт, професій і посад, працівникам яких підтверджено право на пільги і компенсації, зокрема, на пільгове пенсійне забезпечення, передбачене законодавством, підписує голова комісії за погодженням з профспілковим комітетом. Він затверджується наказом по підприємству. Витяги з наказу додаються до

трудової книжки працівників, професії і посади яких внесено до переліку [10-12].

Таким чином, забезпеченням здорових безпечних умов праці, у яких працює людина є одним з найголовніших завдань керівника підприємства. Для виявлення небезпечних та шкідливих факторів необхідно проводити атестацію робочих місць не рідше одного разу на 5 років. Відповідальність за своєчасне та якісне проведення атестації покладається на керівника підприємства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про затвердження Порядку визначення класу професійного ризику виробництва за видами економічної діяльності: Постанова Кабінету Міністрів України від 08.02.2012 р. № 237 // Офіційний вісник України. — 2012. — № 30. — Ст. 1104.
2. Березюк О. В., Лемешев М. С., Заюков І. В., Королевська С. В. Безпека життєдіяльності : практикум. Вінниця : ВНТУ, 2017. 99 с.
3. Теличко О. А. Адаптація трудового законодавства України в сфері охорони праці до європейських стандартів: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.05 / Теличко О. А.; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. — Луганськ, 2011. — 184 с.
4. Закон України «Про охорону праці».
5. Лемешев М.С., Березюк О.В. Основи охорони праці для фахівців менеджменту: навчальний посібник. Вінниця: ВНТУ, 2009. 206 с.
6. Березюк О.В., Лемешев М.С., Віштак І.В. Комп'ютерна програма для тестової перевірки рівня знань студентів // Тезиси наук.-техн. конф. студентів, магістрів та аспірантів «Інформатика, управління та штучний інтелект», 26-27 листопада 2014 р. Харків: НТУ «ХП», 2014. С. 7.
7. Березюк О.В., Лемешев М.С., Томчук М.А. Перспективи тестової комп'ютерної перевірки знань студентів із дисципліни "Безпека життєдіяльності" // Матеріали дев'ятої міжнародної науково-методичної конференції "Безпека життя і діяльності людини – освіта, наука, практика". Львів: ЛНУ, 2010. С. 217-218.
8. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці. НПАОП 0.00-б.23-92. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці, 2016. – 32 с.
9. Березюк О.В., Лемешев М.С. Методичні вказівки до виконання лабораторної роботи "Атестація робочих місць за умовами праці" з дисципліни "Охорона праці в галузі" для студентів усіх спеціальностей. – Вінниця: ВНТУ, 2010. – 21 с.
10. Романчук, А.А. Системный менеджмент охраны труда на предприятии / А.А. Романчук // Модели управления. Информационное пособие. Часть 1. – Ильичевск, 2010 – 236 с.
11. Поліщук О. В. Методичні вказівки до самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Цивільний захист та охорона праці в галузі архітектури та будівництва. Ч. 1. Цивільний захист» для спеціальності 192 – «Будівництво та цивільна інженерія» / Уклад. О. В. Поліщук, М. С. Лемешев, О. В. Березюк. – Вінниця : ВНТУ, 2017. –37 с
12. Яковлев О.А. Стан наукової розробки сутності та призначення атестації робочих місць за умовами праці в Україні Науковий вісник публічного та приватного права Випуск 6, том 1, 2018, с.182-186.